

Leder

ASTRID SANDSMARK OG FREDRIK SAXEGAARD GJESTEREDAKTØRER

astrid.sandsmark@mf.no / fredrik.saxegaard@mf.no

De fire første artiklene i denne utgaven av TPT er resultat av forskningsprosjektet "Studium, profesjon og rekruttering" (SPOR). Prosjektet har vært et samarbeid mellom MF og VID, støttet økonomisk av Kirkerådet.

Rekkefølgen på artiklene gir seg av materialet – fra intervjuer med ungdom som ikke har valgt utdanning ennå, via studenter som nå går på kirkelig relaterte utdanningsprogrammer, til kirkelig ansatte som forteller om deres mulige rolle i rekrutteringsarbeid.

Fredrik Saxegaard har intervjuet ungdommer som er aktive i kirkelig ungdomsarbeid. De er begeistret over alt de får med seg her; likevel har ingen av dem tenkt å ta kirkelig utdanning. Artikkelen peker særlig på to forklaringer: Det ene er at kirken fremstår som marginalisert og stigmatisert, og det skal mye til for en vanlig ungdom i Norge å representere den som ansatt. For det andre skriver artikkelen om en paradoksal spenning i de unges forståelse av relasjonelle og kunnskapsorienterte profesjoner.

Kari Jordheims artikkel bygger på en kvantitativ survey av studenter som går på kirkelig relaterte studieprogrammer. Materialet viser at det fortsatt er viktig at ansatte og ledere underviser og forkynner om det å ta ansvar i kirken. Når det gjelder hva som har motivert studentene er det tydelig at det er "indre" motivasjoner knyttet særlig til å kunne jobbe med mennesker, ha selvtilit i forhold til oppgavene, og kjenne et kall. Det er også viktig å kunne kombinere arbei-

det med familieliv, mens en nederst i tabellene finner lønnsnivå, og makt og innflytelse.

Terese Bue Kessel og Astrid Sandsmark har intervjuet hhv. prester og kateketer om deres forståelse og praksiser knyttet til rekruttering.

Kessels artikkel finner at prestene bruker mye tid på konfirmantarbeid, men ut over dette er de lite sammen med ungdom, særlig sammenlignet med kateketene. Artikkelen antyder at også prester som er motiverte for å jobbe med ungdom, kommer i et krysspress: På den ene side forteller en av informantene at hun ble møtt med hevede øyenbryn da hun dukket opp på en ungdomsaktivitet bare for å være der. På den annen side har arbeidstidsavtalen medført press på presters tidsbruk, ikke minst i forhold til leir.

Astrid Sandsmark har intervjuet kateketer som i hovedsak rekrutterer godt til de kirkelige ungdomsfellesskapene – men dette ikke er det samme som å rekruttere til utdanning og yrke. Kateketene opplever at det er veldig lang vei for de aller fleste unge å skulle tenke seg jobb i kirken, fordi det er en så annerledes praksis med så få forbindelseslinjer til hva de ellers driver med i livet. I tillegg sitter noen av kateketene med en mistanke om at de unge ikke oppfatter at de har et "ordentlig yrke".

Felles for prestene og kateketene er at de i liten grad ser på seg selv som viktige for å rekruttere til kirkelig tjeneste, men mer til frivillig engasjement og kristen tro.

Er det innsikter å hente på tvers av disse fire

nokså ulike artiklene? Vi vil driste oss til å gi tre råd til kirken basert på funnene:

1. Rekrutteringsutfordringen stikker dypere og går bredere enn en ofte kan få inntrykk av. Selv ungdom som er aktive "insidere" i kirkelige aktiviteter, vet at kirken er "på siden" av veldig mye annet. Det kan være veldig fint å være med, men det er noe helt annet å skulle representere kirken på heltid og bruke yrkeslivet sitt på den. Vi tror at kirken må være bevisst hvor stor utfordringen er, og gi mer gjennomarbeidede og offensive argumenter for seg selv som arbeidsplass. Dette gjelder sentralt, men også lokale ansatte må ta tak i stigmaene og fordommene som omgir kirken, og snakke frem jobbene sine.
2. Det er en styrke for kirken at unge opplever den som et sted for å vokse, være seg selv og finne mening. Vi ser at dette er viktig for dem som velger kirkelig utdanning. Samtidig virker det som om mange informanter først og fremst forholder seg til sine lokale miljøer og ledere, og har liten bevissthet om at de tilhører en større institusjon. Dette er neppe noe de savner i det daglige, men det blir et problem når en skal orientere seg i forhold til utdanning og jobb. Kirken bør derfor også her være mer tydelig på at den er landsdekkende, har gode ordninger og fremstår med en god organisasjonskultur.
3. Alle artiklene viser viktigheten av de ansattes relasjonelle kompetanse, og at unge er med fordi de får venner, utvikler seg og får utfordringer. Men samtidig viser bidragene at det kan bli et underskudd på kunnskap. De unge kan bli spørrende til om de kirkelig ansatte har "skikkelige jobber", og det kan se ut som at kirken ikke fremstår som et overbevisende kunnskapsmiljø. Vi tror at det er lett å overse dette i det daglige, fordi "trykket" fra unge deltakere mer er på å ha det gøy og å planlegge neste leir. Men under dette finner vi at det faktisk er et behov for også å gjøre noe som er intellek-

tuelt stimulerende. Og det er uhyre viktig at kirkens kunnskapstradisjon hefter seg på den kunnskapen som unge i dag utvikler på skolen, hjemme på rommet og på nettet.

Vi håper dere lesere har utbytte av å lese om rekrutteringsforskning. Samtidig er det også mer lesestoff utover i bladet:

Hans Austnaberg har undersøkt dåpssamlinger i seks menigheter på Vestlandet og viser hvordan dette framstår som en egen praksisform i kirken. Han finner at disse samlingene i hovedsak handler om formidling av teologisk innhold om dåpen. Menighetenes undervisningsmedarbeidere styrer opplegget; det er kognitivt orientert og preget av (ene)tale. Austnaberg peker på at kognitiv formidling bør ha en bredere form for lærende praksis med mer vekt på deltagelse. Han viser til eksempler på lystenning, som synes å berøre eller engasjere deltagerne på andre måter enn den verbale kunnskapsformidlingen.

Angela Timmann-Mjaaland har studert hva slags strategier sokneprester har for å legitimere sin autoritet og utøve innflytelse i stab, menighetsråd og menigheten mer generelt. Hun finner at sokneprestene har et reflektert forhold til egen autoritet, og at de viser god kompetanse på å balansere mellom ulike hensyn. Autoriteten begrunnes og håndteres dermed ulikt i forskjellige kontekster som tjenestelinje, kollegium og annet nettverk.

Kleiven, Austad og Nygaard har forsket på healingpraksiser i norske lutherske sammenhenger i Norge og får fram ny kunnskap om hva som kjennetegner slike praksiser, og hvordan ledere i de aktuelle sammenhengene forstår dem. Ved hjelp av praksisteorier identifiseres ulike maktdynamikker som er i spill mellom ledere og deltagere i slike hendelser. Det er kun i begrenset grad dialog mellom helbrederne og de som søker helbredelse, noe et spørsmål som reises er hvordan slike praksiser ivaretar behov for trygghet og støtte for mennesker som kan være i sårbare situasjoner.

John Donne: XVII Meditasjon

Kan hende er han som klokka no ringer for så sjuk, at han ikkje veit at ho ringer for han; og kan hende trur eg meg betre enn eg er, utan å vite at dei som står meg nær og kjenner min tilstand, har bode ho ringe. Kyrkja er katolsk, universell, i alle sine handlingar; alt det ho gjer, høyrer alle til. Døyper ho eit barn, då vedkjem den handlinga meg; for ved ho vert barnet knytt til den kroppen som òg er hovudet mitt og poda inn i den kroppen der eg òg er lem. Og gravlegg ho eit menneske, vedkjem den handlinga meg: Heile menneskeslekta har ein forfattar og er ei bok; når eit menneske døy, vert ikkje eit kapitel rive ut, men omsett til eit betre språk; og slik vert kvart kapitel omsett; Gud brukar mange omsetjarar; somme stykke vert omsette av alderen, somme av sjukdom, somme av krig, somme av rettarang; men kvar omsetjing ligg i Guds hand, han som ein gong skal binde våre spreidde ark i hop til det biblioteket der kvar bok står open for dei andre. Sidan klokka som ringer til preike ikkje berre kallar på predikanten, men alt folket til samling, slik kallar ho alle; men aller mest meg, som ved denne sjukdommen er komen døra så nær. Her stod ein tvist som nær vart ei sak (der gudshus var blanda med verdsleg ære, religion med ry), om kven av dei religiøse ordenane som fyrst skulle kalle til morgonbøn; og avgjerda vart, at den skulle kalle fyrst, som fyrst sto opp. Hadde vi skjøna at no ringer klokka til kveldsbøn for oss, då hadde vi gladleg stått tidleg opp, så ho kunne ringe for oss, så vel som han ho no gjeld. Klokka ringer for han som trur at ho gjer det; og held ho så opp, har ho endå gjort si gjerning og frå den stund foreina han med Gud. Kven lyfter ikkje auga når sola står opp? Og kven tek vel auga vekk, om ein komet kjem til syne? Kven hallar ikkje øyra til, når helst ei klokka måtte ringe? Og kven lét vel øyro att for klokka som tek eit stykke av han sjølv ut or verda? Eit menneske er inga øy, sitt eige heile; kvar ein bit av eit kontinent, del av fastlandet. Vert ein leirklump vaska i havet, gjer det Europa mindre, like mykje som gjaldt det eit forberg eller eit jordegods i ein vens eller ditt eige; kvart menneskes død minskar meg, for eg høyrer menneska til, så send aldri bod etter kven klokka ringer for; ho ringer for deg. Og kall ikkje dette å tigge eller låne seg armod, som var ikkje vår eiga armod stor nok, så vi må hente oss meir hjå grannen og ta på oss armada der. Sant nok var dette ei tilgjeveleg lyst, for motgang er ein skatt knapt nokon har nok av. Ingen har hatt motgang nok som ikkje ved han har vakse og mogna og opna seg for Gud. Har ein på reisa med seg rikdom i form av barrar eller blad av gull, heller enn gangbar mynt, gagnar det lite når ein skal betale. Trengsla er verkeleg ein rikdom, men vert fyrst gangbar mynt, om vi ved ho kjem nærare og nærare vår heim i himmelen. Eit anna menneske kan òg liggje sjukt til døden, og pina han liggje i innvolane hans, lik gull i ei gruve, utan gagn for han sjølv; men klokka som no fortel meg om pina han er i, grev ut og gjev dette gullet til meg: Kjem eg av medynk for faren han er i, mi naud i hug og så tek tilflukt til Gud, då er eg trygg hjå han som aleine kan gjere oss trygge.

Frå John Donne (1572–1631). *Eit menneske er inga øy:*
Dikt og prosa gjendikta av Åsmund Bjørnstad. Oslo: Aschehoug, 2010.